

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6
Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

Curtea de apel din Bordeaux; *Candellé contra lui Boulugnet*, cu o observațiune de d. D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Curtea de casație, s. I: *Obștea Moșnenilor Risipițenii și Obștea Moșnenilor Dobridoreni cu Nae Geblescu și alții*.
Idem, s. II: *Societatea Salvatorul din Câmpina cu Ministerul de finanțe*.

Curtea de apel din București, s. II: *Sofia C. Bădulescu tutoare legală cu B. G. Tomaidis și altul*.

Bibliografie.

JURISPRUDENȚA STRAINA (JURISPRUDENCE ÉTRANGÈRE)

Curtea de apel din Bordeaux

11 Iulie 1898

Președinția D-lui Valler, Președinte
Candellé contra lui Boulugnet

Transacțiune.—Dovedirea ei.
—Proba testimonială și presumpțiunii.—Inceput de probă scrisă.—Materie comercială.—Imposibilitate de ași procura o probă scrisă.—(Art. 2044 C. fr., 1705 C. civ. rom.).

Existența unei transacțiuni poate în tot-deauna fi dovedită cu marturi, de câte ori există un inceput de dovadă scrisă (Art. 2044 C. fr., 1705 C. rom.).

Această soluție este mai cu seamă admisibilă în materie comercială (art. 109 C. com. fr., 46 C. com. rom.).

În ori-ce cas, dovada testimonială este admisibilă pentru stabilirea existenței unei transacțiuni, dacă acel care o invoacă a fost în imposibilitate de ași procura o dovadă scrisă în sensul art. 1348 C. civ. (1198 C. rom.).

Cour d'appel de Bordeaux

11 Iulie 1898

Présidence de M. Waller, Président
Candellé contre Boulugnet

Transaction.—Preuve.—Preuve testimoniale.—Présomptions. Commencement de preuve par écrit.—Matière commerciale.—Impossibilité de rapporter une preuve écrite.—(Art. 2044 C. fr., 1705 C. civ. rom.).

L'existence d'une transaction peut être prouvée par témoins, lorsqu'il existe un commencement de preuve par écrit. (Art. 2044 C. fr., 1705 C. civ. rom.).

Il en est spécialement ainsi en matière commerciale. (Art. 109 C. com. fr., 46 C. com. rom.).

Au surplus, la preuve testimoniale dont être admise à l'effet de prouver l'existence d'une transaction, si celui qui l'invoque a été dans l'impossibilité de se procurer une preuve écrite, au sens de l'art. 1348 C. fr. (1198 C. civ. rom.).

Curtea,

Considerând că dacă majoritatea autorilor și mai multe decisiuni judecătorești, întemeindu-se pe termenii expresi ai art. 2044 C. c. (1705 C. rom.) și pe lucrările pregătitoare ale Codului, cer o dovadă literală pentru stabilirea transacțiunii, Curtea de casație, prin mai multe decisiuni, a consacrat dreptul de a o dovedi prin marturi sau presumpțiuni, de câte ori există un inceput de probă scrisă; Considerând că această soluție este admisibilă mai cu seamă în materie comercială, unde Codul de comerț n'a prescris o dovadă scrisă pentru existența transacțiunii, precum a cerut pentru alte contracte și că art. 109 din acest Cod (art. 46 C. com. rom.) trebuie săși primească aplicare în specie;

Considerând, în fine, că este just și conform principiilor de drept de a înputernici pe acela care n'a putut săși procure o dovadă scrisă despre transacția ce are interes a stabili, a face această dovadă prin presumpțiuni sau marturi; că nu se poate admite că art. 2044 (1705 C. rom.) ar fi voit să contrazică principiul atât de just pe cât de echitabil a art. 1348 C. civ. (1198 C. rom.), și că doctrina cea mai contrară admiterii presumpțiunilor și dovedei testimoniale în materie de transacțiune, chiar în materie comercială, cedează din rigoarea sa în casurile prevăzute de acest text; Considerând că, în specie, există un inceput de dovadă scrisă; Pentru aceste motive, infirmă hotărîrea dată de trib. civ. din Bordeaux la 17 Nov. 1897, etc.

(Din Sirey, 1899, II, p. 207 și D. P. 1899, II, p. 149, 150).

Observațiune. — Art. 1704 definește transacția «un contract prin care părțile termină un proces început sau preîntîmpină un proces ce poate să nască»; însă această definiție este ne-completă, ca mai toate definițiile pe care le dă Codul. Transacția poate fi definită în mod mai exact: un contract consensual sinalagmatic, cu titlu oneros, prin care părțile, făcânduși concepțiuni reciproce⁽¹⁾, termină o contestație înce-

(1) Această reciprocitate a sacrificiilor, a cărei executare este obligatorie, distinge transacțiunea de o simplă făgăduință Cpr. Cas. fr. Sirey, 96. 1. 459. T. Huc, XII, 274. Judecătoria fondului așu o putere suverană de interpretare, pentru a

pută, sau preîntimpină o contestație viitoare⁽²⁾; un contract, ȳice art. 779 din noul Cod german, care, prin concesiuni reciproci, pune capăt unui litigiu sau incertitudinei ce au părțile asupra unui raport juridic: *ein Vertrag, durch den der Streit oder die Ungewissheit der Parteien über ein Rechtsverhältniss im Wege gegenseitigen Nachgebens beseitigt wird (Vergleich)*.

Transacția poate fi scrisă sau verbală. Transacția scrisă poate fi constatată atât prin act autentic cât și prin un act sub semnătură privată⁽³⁾.

Ea poate să rezulte și din o scrisoare⁽⁴⁾. Transacțiile asupra drepturilor reale sunt supuse transcrierii (art. 722 Pr. civ. modificat prin legea din 15 Martie 1900).

Cum se dovedește transacțiunea? Art. 1705 răspunde că transacțiunea trebuie să fie constatată *prin act scris*. Această dispoziție a dat loc la dificultăți. Legiuitorul și-a propus, cu bună samă, de a interzice proba testimonială și a presumțiilor, contrar dreptului comun (art. 1191), chiar când transacțiunea ar fi relativă la o sumă mai mică de 150 lei⁽⁵⁾, ear nu de a face din

decide dacă un contract constituie sau nu o transacțiune. (Cpr. Cas. fr. Sirey, 95. 1. 311). Curtea de casație își exercită însă controlul său de câte ori este vorba de a se și dacă contractul, pe care judecătorii faptului îl interpretează în mod suveran, are sau nu caracterul legal a unei transacțiuni. Cas. fr. Sirey, 33. 1. 95. Cpr. Crépon, *Pourvois en cassation*, III, 1334 urm.

⁽²⁾ «Toceala inoierii, ȳice art. 1817 din Codul Calimach (1380 C. austriac), prin care se hotărăsc drituri gălcevite sau cu invoeală, intru acest chip, în cât fiește-care parte să fie datoare reciproc una către alta, să dea, să facă, sau să nu facă un lucru, se numește invoeală, care se socotește între tocelele bilaterale și se judecă după acele principii».

⁽³⁾ Baudry et Wahl, *Transaction*, 1217. T. Huc, XII, 283. Fuzier-Herman, IV, art. 2044, No. 73.—In cas când părțile ar fi constatată transacția lor prin un act sub semnătură privată, acest act va fi încheiat în dublu exemplar (art. 1179). Baudry et Wahl, *op. cit.*, 1217, 1225. Laurent, XXVIII, 369. Colmet de Santerre, VIII, 278 bis II. T. Huc, XII, 283. Guillouard, *Transaction*, 90. P. Pont, *Petits contrats*, II, 489.—Nulitatea actului, în asemenea caz, se acoperă însă prin recunoașterea părților și executarea convenției lor. C. Paris. D. P. 96. 2. 360.

⁽⁴⁾ Baudry et Wall, *op. cit.*, 1217. Guillouard, *op. cit.*, 90. T. Huc, XII, 283. — *Contră*. Laurent, XXVIII, 370.

⁽⁵⁾ Cpr. C. Iași, *Curierul judiciar* No. 6 din 1894. T. Huc, XII, 281. Baudry, III, 991. Baudry et Wahl, *op. cit.*, 1219. Troplong, *Transaction*, 27. Massé-Vergé, V, § 767, p. 86, nota 6, coloana 2. Arntz, IV, 1542. Colmet de Santerre, VIII, 278 bis I. Rațiunea pentru care s'a respins, în specie, proba testimonială este că admiterea acestei dovezi ar fi putut da loc la un nou proces, în loc de a stenge pe cel vechiu. Această temere a exprimat-o tribunul Albisson. S'ar părea că, cel puțin în materie civilă, legiuitorul se teme de memoria, de inteligența martorilor și chiar de onestitatea lor. Codul italian (art. 1814) și acel portughez din 1867 (art. 1712, 1713) au mers și mai departe, prescriind, în materie de transacțiuni, actul scris *ad solemnitatem*. Noul cod german nu prescrie nici o formă, mulțămînduse a defini transacțiunea (art. 779). Cpr. Er. Barre, *Bürgerliches Gesetzbuch und C. civ., vergleichende Darstellung, etc.*, § 121, p. 182.

transacțiune un contract solemn, în care actul scris să fie cerut ca o formalitate substanțială. Cu alte cuvinte, actul scris nu este cerut, în specie, *ad solemnitatem*, ci *ad probationem*⁽⁶⁾; de unde rezultă că ea va putea fi dovedită prin celelalte mijloace de probațiune ale dreptului comun, adecă prin mărturisirea sau interogatorul părții⁽⁷⁾ și jurământul decisoriu⁽⁸⁾.

Chestiunea este însă de a se și ști dacă transacția poate fi dovedită cu marturi, de câte ori există un început de dovadă scrisă în sensul art. 1197. Curtea din Bordeaux, prin decisia mai sus reprodusă, admite, cu drept cuvânt, afirmativa, conform jurisprudenței Curței de casație din Franca, la care ea se referă în motivele sale. În adevăr, art. 1705, cu toate că deroagă, după cum am văzut, de la art. 1191, nu deroagă la art. 1197, care referinduse la contracte în genere, admite proba testimonială și a presumțiilor (art. 1203), ori care ar fi valoarea convențiunei, de câte ori există un început de probă scrisă. Ori, pentru a sustrage transacțiunea de la această regulă generală, aplicabilă la toate contractele, ar trebui o dispoziție expresă, care însă nu există nicăiri.

La aceste considerațiuni trebuie să mai adăugăm că începutul de dovadă scrisă va face ca

⁽⁶⁾ Cas. rom. Bulet. S-a 1, anul 1884, p. 999. C. București (31 Mai 1900). *Dreptul* No. 51 din 1900 și *Curierul judiciar* din 30 Iulie 1900, No. 53. Baudry, III, 991. Baudry et Wahl, *op. cit.*, 1219. Laurent, XXVIII, 367. Répert. Dalloz, *Supplément, Transaction*, 14. Thiry, IV, 274. Troplong, *Transaction*, 27. Accarias, *Idem*, 78. Marbeau, *Idem*, 213. P. Pont, *Petits contrats*, II, 463, 487, 502. Guillouard, *Idem*, 81. Mourlon, III, 1167. Massé-Vergé, V, § 767, p. 85, nota 6. Colmet de Santerre, VIII, 278 bis I. Aubry et Rau, IV, § 420, p. 660, nota 6. T. Huc, XII, 281, și toți autorii. Este deci de mirat cum Curtea din Caen a putut să decidă contrariul. Vezi această decisiune, criticată de autorii, în D. P. 45. 2. 109, coloana 1.

⁽⁷⁾ Cas. rom. Bulet., S-a II, anul 1891, p. 672. C. București. *Dreptul* din 1880, No. 9 și din 1900, No. 51. Trib. Annecy. *Pand. Périod.* 88. 2. 284. Thiry, IV, 274. Baudry, III, 991. Baudry et Wahl, *op. cit.*, 1220. Laurent, XXVIII, 378. Guillouard, 87. Marbeau, 203. P. Pont, II, 505. F. Herman, IV, art. 2044. 64. Accarias, *op. cit.*, 78. Colmet de Santerre, VIII, 278 bis I. Mourlon, III, 1167. Massé-Vergé, V, § 767, p. 86, nota 6, colona 2. T. Huc, XII, 282, *in fine*. Aubry et Rau, *loco supra cit.* — *Contră*. Curtea din Caen (decisia citată în nota precedentă).

⁽⁸⁾ C. București. *Dreptul* No. 9 din 1880. Trib. Annecy. *Pand. Périod.* 88. 2. 284. C. Nancy și Limoges. Sirey, 39. 2. 140. Sirey, 45. 2. 653. P. Pont, II, 507. Thiry, IV, 274. Baudry et Wahl, *op. cit.*, 1221. Baudry, III, 991. Mourlon, *loco supra cit.* Massé-Vergé, *loco supra cit.* T. Huc, XII, 282, *in fine*. Arntz, IV, 1542. Laurent, XXVIII, 379. Guillouard, 88. Aubry et Rau, *loco cit.*, nota 7. F. Herman, *loco supra cit.* Accarias, *op. cit.*, 85. Demolombe, XXX, 598. Marbeau, *op. cit.*, 203, 206. Acest din urmă autor admite chiar jurământul supletor. — *Contră*, Troplong. *Transaction*, 29. (Vezi combaterea acestui sistem în Aubry et Rau, IV, § 420, p. 660, nota 7).

dovada testimonială să fie mai puțin periculoasă și mai necertă în rezultatele sale⁽⁹⁾.

În Belgia, jurisprudența este împărțită⁽¹⁰⁾.

Cât pentru materiile comerciale, nu mai încape, după noi, nici o îndoială că transacțiunea poate fi dovedită prin ori-ce mijloace, conform art. 46 C. com., și aceasta chiar în casurile art. 1191 C. civ., pentru că art. 1705 nereferin-duse de cât la transacțiunile civile, este inapli-cabil în materie comercială⁽¹¹⁾.

În fine, este generalmente admis că transacțiu-ne-a poate fi dovedită prin marturi sau presump-țiuni de câte ori actul încheiat pentru constatarea ei a fost perdut prin o cauză de forță majoră neprevăzută (art. 1198, § 4)⁽¹²⁾, sau când credi-torul a fost în imposibilitate de a-și procura o dovadă scrisă despre existența transacțiunii (art. 1198, § 3)⁽¹³⁾.

Până acum am presupus cazul unei transacțiuni extrajudiciare. Se poate însă ca părțile, capa-bile de a contracta, să facă o transacție înaintea

⁽⁹⁾ Vezi în acest sens, Cas. fr. D. P. 65. 1. 105. Sirey, 78. 1. 252. D. P. 78. 1. 160. Sirey, 79. 1. 216. D. P. 79. 1. 128. D. P. 86. 1. 416. Sirey, 86. 1. 128 (soluție implicită), C. Lyon. D. P. 81. 2. 26. Sirey, 81. 2. 118. Trib. Annecy. *Pand. Périod.* 88. 2. 284, etc. Tot în acest sens se pronunță și o parte din doctrină. Cpr. T. Huc, XII, 281. Vigie, III, 1180. Baudry III, 992. Baudry et Wahl, *op. cit.*, 1922. P. Pont, *op. cit.* II, 502. Colmet de Santerre, VIII, 278 bis IV. Arntz, IV, 1542. Merlin, *Quest. de droit*, V^o *Transaction*, § 8, No. 3.—*Contrà*. Bonnier. *Preuves*, 138. Larombière, *Oblig.* V, art. 1347, No. 41. Accarias, *op. cit.*, 84. Demolombe, XXX, 109. Guillouard, *op. cit.*, 86 și *Revue critique*, t. VIII (anul 1879), p. 513 urm. Marcel Planiol, *Tr. élément de dr. civil* (Paris, 1900), II, 2292, p. 685, nota 3. Laurent, XXVIII, 376. Thiry, IV, 274. Aubry et Rau, IV, § 420, p. 661. Trop-long, *op. cit.*, 30. Marbeau, *op. cit.*, 203. 204. Massé-Vergé, V, § 767, p. 85, nota 6. Mourlon, III, 1167. În acest sens s'au pronunțat mai multe Curți de apel. Vezi D. P. 45. 2. 108. D. P. 61. 2. 55. D. P. 69. 2. 230. D. P. 78. 2. 64. D. P. 79. 2. 140. Sirey, 95. 4. 24. Cpr. și C. Iași, *Curierul ju-diciar*, No. 6 din 1894, consid. de la p. 47, colona 1. Vezi asupra acestei controverse, Fuzier-Herman, IV, art. 2044, No. 67 urm. și Répert. Dalloz, *Supplém.*, *Transaction*, No. 16 urm.

⁽¹⁰⁾ Vezi în sensul părerii noastre, Cas. belg. și C. Liège. *Pasicrisie belge*, anul 1844. 1. 152 și anul 1848. 2. 49; ear în sens contrar, adevă că începutul de dovadă scrisă nu face admisibilă proba testimonială, Trib. din Anvers. Sirey, 1895. 4. 24.

⁽¹¹⁾ T. Huc, XII, 282. Baudry et Wahl, *Transaction*, 1224. Massé, *Dr. comm.*, IV, 2695. Lyon-Caen et Renault, *Dr. comm.*, III, 52 și nota în Sirey, 73. 2. 161. Bolaffio, *Il Co-dice di commercio italiano commentato*, I, p. 541, nota 4, și decisiile italienești citate de acest autor. Massé-Vergé, V, § 767, p. 86, nota 6. în fine. C. Paris. Sirey. 94. 2. 19 și D. P. 94. 2. 498. — *Contrà*. Laurent, XXVIII, 375. Accarias, *op. cit.*, 84. Guillouard, *op. cit.*, 85 bis. P. Pont, *op. cit.*, II, 501. Aubry et Rau, IV, § 420, p. 661, nota 9. C. Bordeaux și Bourges. Sirey, 57. 2. 575. Sirey, 73. 2. 161 și D. P. 73. 2. 103. Trib. Gand. *Pasicrisie belge*, 78. 3. 352.

⁽¹²⁾ Laurent, XXVIII, 377. Baudry, III, 992. P. Pont, II, 503. Guillouard, *op. cit.*, 85. Colmet de Santerre, VIII, 278 bis III. Aubry et Rau, IV, § 420, p. 661. Fuzier-Herman, IV, art. 2044, No. 72. Larombière, V, art. 1347, No. 41, în fine.

⁽¹³⁾ Cpr. Guillouard, *op. cit.*, 85.—Vezi însă T. Huc, XII, 282, care zice că această din urmă ipoteză pare a fi himerică.

tribunalului său Curței unde litigiul este pendent, dacă acest litigiu este de natură a fi curmat prin o transacțiune. Pentru acest din urmă caz, Curtea noastră supremă a decis că transacțiunea depusă la tribunalul său Curte, în vederea stângerei unui proces pendent, este validă, chiar dacă nu s'a pronunțat o hotărîre de expedient, destul este ca ea să fie constatată prin un act scris⁽¹⁴⁾. În ase-menea caz, tribunalul său Curtea va lua act de declarația părților, și asemenea hotărîre nu va mai putea fi atacată înaintea judecătorilor superiori⁽¹⁵⁾.

D. Alexandresco

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ (JURISPRUDENCE ROUMAINE)

Curtea de casație, secția I

26 Ianuarie 1901

Președenția D-lui Gr. Lahovari. Președinte
Obștea Moșnenilor Risipițeni
și Obștea Moșnenilor Do-
bridoreni cu Nae Geblescu
și alții

Cete de moșneni.—Citații.—
Comunicarea hotărîrei. — Mo-
dul de a se cita cetele și a li se
comunica hotărîrile.—Procesul
verbal încheiat de primar. —
Conținutul lui.—(Art. 74, 75,
137 și 387 din Pr. civilă).

Cetele de moșneni se chiamă
la judecată printr'o singură ci-
tație colectivă care coprinde nu-
mele cetei, și însoțită de o sin-
gură copie după cererea recla-
mantului.

De aci rezultă că cei ce com-
pun o asemenea ceată nu figu-
rează în instanță ca individuali-
tate ci ca făcând parte dintr'o
colectivitate căreia legiuitorul a
voit,—pentru considerațiuni de
utilitate,—să-i recunoască o per-
sonalitate când a fost vorba de
acțiunile în judecată. Obligațiu-
nea pusă primarului comunei
de a da citația în cunoștința tu-
lor moșnenilor nu însemnează
de cât că primarul este dator a
comunica moșnenilor citația sa
după hotărîre, și nu se

Cour de cassation, 1° chambre

26 Janvier 1901

Présidence de M. Gr. Lahovary, Président
Collectivité des propriétaires
ruraux Risipitzeni et collec-
tivité des propriétaires ru-
raux Dobridoreni contre Ni-
colas Geblesco et autres

Collectivité de propriétaires
ruraux.—Ajournement. — Sig-
nification du jugement.—Ma-
nière dont sont assignées les
collectivités de propriétaires ru-
raux et dont on leur signifie
les jugements.—Procès-verbal
dressé par le maire.—Ce qu'il
doit contenir.—Art. 74, 75, 137
et 387 du Code de proc. civ.—
68, 69 français, — 36 et 480
génévois)

Les collectivités de proprié-
taires ruraux sont assignées par
un seul exploit d'ajournement
collectif qui doit contenir le nom
de la collectivité et auquel doit
être jointe une seule copie de
la demande introductive d'ins-
tance.

Il en résulte que ce n'est pas
en tant qu'individualités propres,
que les membres de ces collec-
tivités figurent en l'instance, mais
en tant que composants d'une
collectivité, à laquelle, pour des
considérations d'utilité, le légis-
lateur a attribué une personna-
lité toutes les fois qu'il s'est agi
de leur comparution en justice.

De ce que le maire est obligé
de communiquer, à tous les mem-
bres de la collectivité, l'exploit
d'ajournement ou la copie du
jugement signifié, on n'en peut

⁽¹⁴⁾ Cas. rom. Bulet. S-a 1, anul 1890, p. 13.

⁽¹⁵⁾ Cpr. Cas. fr. Sirey, 97. 1. 132. T. Huc, XII, 284.

poate deduce de aci că în procesul-verbal ce primarul este obligat a încheia pentru darea citației trebuie să treacă numele tutulor moșnenilor în parte, căci nu fie-care moșnean ca individualitate stă în instanță, ci ceata ca colectivitate.

Așa dar este de ajuns când primarul trece în procesul-verbal că a comunicat citația moșnenilor fără a-i enumera în parte pe fie-care.

Tot pentru aceleași cuvinte și comunicarea hotărârii urmează să se facă într-o singură copie după hotărâre, adresată cetei iar nu fie-cărui moșnean în parte.

Decisiunea 35/901.— Respins recursul făcut de Moșnenii Risipițeni și Obștea Moșnenilor Dobridoreni în contra decisiunii Curței de apel Galați, s. II cu No. 127/96 în proces cu Nae Gablesco și alții.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d. consilier Rem. Opreanu;

Pe d-l avocat B. Misir în desvoltarea motivelor de casare din partea Moșnenilor Risipițeni;

Pe d-l avocat C. G. Disescu în combaterea recursului Moșnenilor Risipițeni și în desvoltarea motivelor de casare din partea Moșnenilor Dobridoreni;

Pe d-l avocat N. Crătunescu în combaterea recursului făcut de Moșnenii Dobridoreni, și

Pe d-l procuror St. Stătescu în concluziuni.

Deliberând.

Asupra motivului invocat de Obștea Moșnenilor Risipițeni:

«Violarea art. 75 lit. h și art. 387 comb. cu art. 137 din Pr. civilă.

«S'a respins opozițiunea noastră la decisiunea Curței de apel din București, s. I, No. 140/85 fără să fim citați în regulă de oare ce darea citației este contra art. 75 lit. h din Procedura civilă.

«In adevăr, după acest text de lege, o ceată de Moșneni să citează printr-o singură citațiune colectivă adresată primarului și dată de acesta în cunoștința tuturor moșnenilor, procedând conform art. 74 și constatând această procedură din preună cu consiliul comunal.

«In fapt, în specie, nu s'a executat aceste dispozițiuni. S'a adresat citațiunea colectivă primarului, dar el n'a dat-o în cunoștința tuturor moșnenilor, și nici n'a procedat conform art. 74. Dacă s'ar fi putut da numai celor prezenți în comună, ar fi trebuit să se constate aceasta spre a se putea controla afirmațiunea primarului, ceia ce nu s'a făcut, asemenea darea în cunos-

inférer l'obligation pour le maire de mentionner, dans son procès-verbal de communication, les noms de tous les propriétaires faisant partie de la collectivité, ceux-ci n'ayant pas qualité pour ester en justice, en tant qu'individualités propres et distinctes de la collectivité des propriétaires ruraux.

Il en résulte qu'il suffit que le maire constate dans son procès-verbal qu'il a communiqué l'exploit d'ajournement aux propriétaires ruraux, sans qu'il soit besoin de mentionner le nom de chacun d'eux.

Pour les mêmes motifs, est parfaitement valable la signification du jugement, en une seule copie, à la collectivité des propriétaires ruraux et à l'exclusion de chacun des membres de la collectivité.

cință chiar a celor prezenți, se putea face conform art. 74, pe când această formalitate, s'a confundat cu mijloacele cu cari au fost moșnenii chemați și adunați la primărie, lucru cu desăvârșire prevădut de lege, dar în privința celor din alte comune? Nu s'a făcut absolut nimic. O citațiune dată în asemenea condițiuni, care a avut de rezultat respingerea opoziției moșnenilor, trebuie să fie anulată, pentru că alt-fel nu putem conserva dreptul nostru de opozițiune.

«Aceleași cuvinte și pentru comunicarea chiar a decisiiei No. 140/85 precum și a somațiunei de executarea aceleiași decisiuni».

Având în vedere că din decisiunea supusă recursului se constată că obiectul acțiunei de față este contestația făcută de Moșnenii Risipițeni de o parte și de intimații de alți de altă parte, la executarea decisiunei Curței de apel din București, s. I, No. 140/85; Că Moșnenii Risipițeni își întemeiau contestațiunea, între alte motive, și pe acela că nu a fost citați în regulă cu ocaziunea pronunțării menționatei decisiuni cu No. 140/85 și că nu li s'a comunicat copie după această decisiune conform legei de procedură; Că Curtea de apel din Galați, în vedere că citația și comunicarea decisiunei s'au făcut conform legei, le-a respins contestația;

Având în vedere art. 75 al. h, 387 și 137 din legea de procedură civilă, atunci în vigoare;

Considerând că într-o citațiune judiciară, privitoare la o ceată de moșneni, legiuitorul în vedere că interesul celor ce fac parte din acea ceată, precum și modul de apărare al drepturilor este același pentru toți, și plecând de la ideia că a se admite că fie-care dintr'inșii să fie privit ca trebuind a figura individualmente în instanță, ar da loc, din cauza numărului mai tot-d'auna mare al celor ce compun o asemenea ceată, fie la numeroase amânări din cauza neîndeplinirei procedurii pentru citațiuni, fie la continue suspendări de judecată din cauză de deces sau de schimbare în starea civilă a unuia din ei, și că dar un asemenea proces ar putea să rămână într'un mod indefinit neresolvat, ceia ce ar fi contrariu intereselor, nu numai acelor ce se află în judecată cu o asemenea ceată, dar contrariu intereselor cetei chiar,— dispune în art. 75 al. h din Pr. civ. că cetele de moșneni să se cheme printr-o citație colectivă, însoțită de o singură copie după cererea reclamantului și că această citațiune să coprindă numele cetei de moșneni;

Considerând că din momentul ce, în virtutea citațului articol, ceata de moșneni, iar nu fie-care din moșneni în parte, este citați în judecată, urmează că cei ce compun o asemenea ceată nu figurează în instanță ca individualmente chemați ci ca făcând parte dintr-o colectivitate căreia legiuitorul a voit, pentru considerațiunii de utilitate, a îi recunoaște o personalitate când a fost vorba de acțiunile în judecată;

Considerând că din obligațiunea pusă primarului comunei, prin art. 75 din Pr. civ., de a da citațiunea în cunoștința tuturor moșnenilor, procedând conform art. 74 din Pr. civ. și care nu însemnează de cât că primarul este dator a comunica moșnenilor citațiunea sa și copia după hotărâre,— nu se poate deduce că în procesul verbal ce primarul este obligat a încheia pentru darea citațiunei sa și comunicarea copiei după

hotărîre, trebuie să treacă numele tuturor moşnenilor în parte, căci nu fie-care moşnean ca individualitate stă în instanţă, ci ceata ca colectivitate ;

Că, prin urmare, este de ajuns când prima'ul trece în procesul verbal că a comunicat citaţiunea cetei moşnenilor fără a 'i enumăra în parte pe fie-care ;

Considerând că pentru aceleaşi cuvinte şi comunicarea hotărîreii urmează să se facă într'o singură copie după hotărîre, adresată cetei iar nu fie-cărui moşnean în parte, întru cât prin art. 387 şi 137 din Pr. civilă legiuitorul dispune că pentru comunicarea copiei după hotărîre se va procedea ca la citaţiuni ;

Că, în specie, Curtea din Galaţi prin decisiunea supusă recursului, dând această interpretare articolelor citate n'a violat aceste texte de lege şi prin urmare motivul de casare este neîntemeiat.

*In ce priveşte recursul Obşteii Moşnenilor Dobridoreni :
Asupra motivului I de casare invocat :*

«Denaturare de acte şi exces de putere. Am dovedit cu acte incontestabile că Stanca Isvoranca, autoarea apelanţilor (intimaţi de azi) a fost moşneancă ; prin urmare decisiunea opozabilă Moşnenilor Risipiţeni, le este opozabilă şi lor : totuşi instanţa de fond denaturează aceste acte şi prin exces de putere declară că Geblescu nu face parte dintre Moşneni Risipiţeni şi hotărîrea noastră nu le este opozabilă».

Având în vedere că din decisiunea supusă recursului rezultă următoarele : Moşnenii Dobridoreni depunând spre confirmare hotărnicia moşiei lor Dobridor şi planul acestei hotărnicii, Curtea de apel din Bucureşti, prin decisia cu No. 140/85, confirmă această hotărnicie şi dispune ca stăpânirea dintre moşiile Dobridor şi Risipiţii să se urmeze prin punctele arătate de hotărnic, puncte prin care să ia din Risipiţi o porţiune de teren şi să dă Dobridorenilor ; că decisiunea Curţii a fost adusă la îndeplinire prin actul de executare încheiat la 23 Mai 1890 de un judecător al tribunalului Dolj, delegat de Curte ; că soţii Guran, Maria G. şi N. Geblescu, cum şi Floarea Negreji, intimaţi de azi, ridică contestaţie la această executare dinaintea Curţii din Bucureşti, s. I, susţinând că ei nu pot fi confundaţi cu Moşnenii Risipiţeni, de oare-ce au proprietăţi deosebite şi că au prescripţia de 10 ani basată pe just titlu şi bună credinţă şi, prin urmare, decisia Curţii cu No. 140/85 nu le este opozabilă ; că Curtea din Bucureşti, prin decisiunea supusă recursului, le admite contestaţia şi anulează executarea în ce 'i priveşte pe dênşii ;

Considerând că Curtea de fond constată din actele prezentate şi situaţiunea terenului, că pământul ce stăpânesc contestatorii a făcut parte din trupul Risipiţii, că Stanca Isvoranu, autoarea lor, s'a judecat cu Lilea Ţacu şi Hr. Piscan şi chiar în contra Moşnenilor Risipiţeni a obţinut sentinţa trib. Dolj No. 6/54, confirmată de Curtea din Craiova cu decisia 26/54, prin care i s'a recunoscut dreptul protimisis asupra a 111 stânjenii din trupul moşiei Risipiţi ;

Că această hotărîre a fost adusă la îndeplinire în August 1870, de când s'a dat în stăpânirea ei exclusivă, numărul de stânjenii ce se stăpâneşte azi de contestatori ;

Că Curtea constată, că ori-care ar fi fost situaţia părţilor înaintea acestei judecăţi, din momentul hotărîreii Curţii Craiova No. 26/54, Stanca Isvoranu cu cei 111 stânjenii nu mai poate fi confundată cu ceata Moşnenilor Risipiţeni ;

Că din momentul executării acestei hotărîri, ori-cine ar avea vre-o pretenţiune asupra pământului câştigat de ea, trebuie să o cheme în judecată ;

Că dênşa a şi fost chemată în judecată pentru aceştii stânjenii de către succesorii surorii ei cari pretindeau drepturi egale asupra acestui pământ, şi între dênşii au intervenit transacţia din 1879 prin care Stanca Isvoranu abandona pământul succesoriilor surorii sale contestatorii de azi ;

Considerând că faţă cu toate aceste acte pe cari Curtea le discută şi interpretează, reese convingerea pentru dênşa că intimaţi de azi au stăpânit separat, exclusiv pentru dênşii, şi în afară de ori-ce amestec al rezeşilor acei 111 stânjenii câştigaţi prin hotărîri judecătoreşti, aduse la îndeplinire din 1870 ;

Că, prin urmare, prin efectul acestor hotărîri ei încetaseră de a fi moşneni şi deci decisia din 1885, posterioară acestor hotărîri, opozabilă Moşnenilor Risipiţeni nu le putea fi opozabilă şi lor (contestatorilor) ;

Că ast-fel fiind, şi întru cât e vorba de interpretare de acte, instanţa de fond singură e competentă a face asemenea interpretare şi dar motivul de casare este neîntemeiat.

Asupra motivului al II-lea de casare invocat :

«Violarea art. 1847, 1895 şi 1897 C. civ., greşită interpretare a art. 1853 şi exces de putere.

«Apelanţii spre a 'mă putea opune prescripţia, trebuia să aibă în favoarea lor o posesiune caracterisată prin art. 1847 şi 1853 C. civ. basată pe un just titlu în sensul art. 1895 şi 1897 C. civ. Ori, am dovedit că posesiunea lor dacă au avut-o nu era de cât precară, şi apoi atât sentinţele cât şi transacţiunea nu sunt acte translative ci declarative de proprietate şi prin urmare numai prin violare şi greşită interpretare a sus ziselor texte de lege şi prin exces de putere se admite prescripţiunea de zece ani invocată de d-lor».

Considerând că Curtea de fond constată că, independent de stăpânirea Stancăi Isvoranu, de la 1879 data transacţiei, contestatorii posed în mod exclusiv cei 111 stânjenii şi de la această dată până la 1890, data executării hotărîreii 140/85 au trecut mai mult de 10 ani, aşa că dênşii au câştigat proprietatea prin prescripţie constatând în fapt buna credinţă şi stăpânirea lor în basă de just titlu (art. 1895) ;

Că, prin urmare, întru cât s'a constatat că contestatorii au stăpânit nu ca moşneni ci separat, şi condiţiile pentru prescripţie fiind îndeplinite, Curtea n'a violat articolele invocate prin motivul de casare care urmează a fi respins ;

Pentru aceste motive Curtea, respinge recursurile, etc.

Curtea de casație, secția II

28 Februarie

Președinția D-lui N. Mandrea, Președinte

Societatea «Salvatorul» din Câmpina cu Ministerul de Finance

Contribuții directe. — Societăți cooperative. — Operații de bani. — Patentă. — Taxe. — (Art. 1 din legea de la 22 Decembrie 1899 asupra taxei patentei bancherilor).

Societățile cooperative nefăcând numai operații de împrumut ci diferite operații de bani, nu au a fi impuse la patentă numai ca împrumutători de bani, ci conform art. 1 din legea de la 22 Decembrie 1899 asupra patentei bancherilor, trebuie să impună ca și casele care fac operații de bani.

Decisiunea 54/901. — Casat recursul făcut de Societatea cooperativă «Salvatorul» din Câmpina contra decisiunii comisiunii de apel din Prahova cu No. . . din 1901.

S'a ascultat d-l Volceanu, delegatul fiscului, în combaterea recursului.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare invocat :

«Violare de lege și exces de putere, de oare-ce menționata lege de patente nu impune Societățile cooperative ci numai pe societățile pe acțiuni, anonime sau în comandită».

Considerând că Societatea recurentă și-a format capitalul prin sume contribuite de membrii, și fructifică capitalul dându-l cu împrumut atât membrilor cât și altora care nu sunt membrii; că asemenea societate chiar dacă face operațiuni de bancă nu poate fi supusă la plata de patentă conf. art. 3 al legii din 1899, fiind că în această dispoziție e vorba de societăți prin acțiuni, anonime sau în comandită, de vreme ce caracterul juridic a societății recurente e de societate cooperativă precum aceasta rezultă din titlul propriu și cuprinsul statutelor;

Considerând că aceste societăți nefăcând numai operații de împrumut ci varii operații de bani, n'au a fi supuse la patentă numai ca împrumutători ci conform art. 1 al legii din 1899 ca case care fac operații de bani;

Că de aceia decizia comisiei de apel are a fi casată spre a se judeca și conforma comisia de trimitere art. 1 al legii din 1899.

Pentru aceste motive, casează, etc.

Cour de cassation, 2e chambre

28 Février 1901

Présidence de M. N. Mandrea, Président

Société «le Sauveur» de Campina contre Ministère des Finances

Contributions directes. — Sociétés coopératives. — Opérations de banque. — Patentes. — Taxes. — (Art. 1 de la loi du 22 Décembre 1899 sur les patentes des banquiers).

Les sociétés coopératives qui ne se contentent pas de prêter de l'argent à leurs membres, mais qui font aussi différentes autres opérations de banque, sont assujetties à la contribution des patentes, non seulement en tant que prêteuses d'argent, mais aussi, conformément à l'art. 1 de la loi du 22 Décembre 1899 sur les patentes des banquiers, en tant que maisons faisant des opérations de banque.

Curtea de apel București

secția II

4 Octombrie 1900

Președinția D-lui I. Cerchez, Președinte

Sofia C. Bădulescu, tutoare legală cu B. G. Tomaidis și altul

Societate. — Continuare după moartea unui asociat. — Minori. — Drepturile asociatului supraviețuitor. — Culpă. — (Art. 193 C. com.).

O societate încetează de drept prin moartea unuia din asociați și coasociatul în viață nu poate continua gerarea societății de cât dacă prin actul de asociație i se permite aceasta, și în acest cas, continuarea o va face în limitele actului de asociație; altfel ori-ce extensiune a operațiunilor sociale, exced drepturile sale și nu se poate opune moștenitorilor asociatului încetat din viață.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat B. Păltineanu din partea apelantei Sofia C. Bădulescu tutoarea legală a minorilor săi fii, în dezvoltarea motivelor de apel și pe d-l avocat G. Anghelescu din partea intimatului B. G. Tomaidis și din partea judecătorului sindic al falimentului Tomaidis, în combateri.

Deliberând,

Asupra apelurilor făcute de B. G. Tomaidis și Sofia C. Bădulescu, personal și ca tutoare legală a copiilor săi, contra sentinței tribunalului Vlașca No. 15 din 30 Iunie 1898 și asupra apelului făcut tot de Sofia Bădulescu, în aceeași calitate, contra sentinței No. 20, din 9 Aprilie 1899, a aceluiași tribunal;

Având în vedere actele și concluziunile părților cum și lucrarea de verificare și expertisă a registrelor exploatarei morii din Giurgiu, avere socială a lui B. G. Tomaidis și C. D. Bădulescu, acesta din urmă încetat din viață;

Având în vedere că prin cea dintâi sentință cu No. 15/98, tribunalul Vlașca, admite numai parte din pretențiile reclamantei, declară pe ziua de 11 Mai 1895 desfăcută tovărășia dintre defunctul C. Bădulescu și B. G. Tomaidis, constatată prin actul din 15 Mai 1894; respinge însă celelalte pretențiuni, precum: desaprobară gestiunii lui Tomaidis de la moartea coasociatului înainte; contestarea cheltuelilor exagerate făcute de Tomaidis, în fine cererea de numirea unui lichidator care să procedă cât mai urgent la vînderea și lichidarea activului social și care până la răfuirea socotelilor tovărășiei să serve reclamantei o pensiuă anuală de șase mii lei, din comptul părții de tovărășie, iar prin cea de a doua sentință cu No. 21/99, admitându-se

Cour d'Appel de Bucarest

2-e chambre

4 Octobre 1900

Présid. de M. J. Cerchez, Président

Sophie C. Bădulescu, tutrice légale contre B. G. Tomaidis et autre

Société. — Continuation après le décès d'un associé. — Minors. — Droits de l'associé survivant. — Faute. — (Art. 193 du Code de commerce).

Une société finit de plein droit par la mort de l'un des associés; l'associé survivant ne peut continuer à administrer les affaires de la société que s'il y est formellement autorisé par le contrat de société; en ce cas la continuation n'aura lieu que dans les limites expressément indiquées par le contrat d'association, faute de quoi, toute extension des opérations sociales, excédant les pouvoirs de l'associé survivant, n'est pas opposable aux héritiers de l'associé décédé.

acțiunea deosebită intentată de B. G. Tomaidis, se descarcă acesta de gestiunea sa de la 1 Iunie 1894 până la 1 Martie 1899 și se respinge ca neprobată cererea reconvențională făcută de Sofia Bădulescu personal și ca tutoare ;

Având în vedere că pe ziua de 1 Martie 1899, însuși Tomaidis renunțând a mai continua gestiunea a cerut numirea de lichidator care s'a admis de tribunalul Vlașca prin sentința No. 19 din 1899, -- așa că acest punct al pretențiunilor Sofiei Bădulescu nu mai poate fi în discuțiune, iar cele-lalte capete din cererea sa reconvențională se confundă în parte cu prima sa acțiune intentată la anul 1899, și se resumă în, a nu se recunoaște de bună gestiunea și administrarea lui Tomaidis de la moartea lui Bădulescu înainte ; a nu se încărca partea minorilor cu nici o consecință a acelei gestiuni continuate ilegal, dupe desființarea tovărășiei, a se obliga Tomaidis la cinci zeci mii lei capitalul C. D. Bădulescu avea dreptul la 31 Mai 1894, când s'a format noua Societate ; la două zeci și cinci mii lei beneficiul părții de asociat de la 1 Iunie 1894 până la 11 Mai 1895 ; la un venit anual de două spre zece mii lei redus la șase mii lei prin ultimele conclusii ; la dobânda de 6% pentru sumele ce s'ar recunoaște că dărește Tomaidis din momentul exegibilității lor, -- în fine la dreptul de a se despăgubi asupra părții sociale în imobil, a lui Tomaidis cu preferință înaintea creditorilor personali ;

Având în vedere că reclamanta Bădulescu, pentru rectificarea cifrelor încărcate, cere o nouă expertisă, și în cele din urmă se referă la o examinare «*ex aequo et bone*» făcută de însăși judecătorii ;

Având în vedere că din cuprinsul raportului de expertisă efectuată, sub direcția d-lui consilier D. Giurvaru numit de Curte, reese că alte elemente și alte acte sprijinitoare cifrelor trecute în registre, nu există de cât însuși rubricile și sumele arătate în acele condicii, ținute în regulă dar nevizate de judecătorii la sfârșitul anului ; Că lucrarea expertului pe cât permitea elementele de investigație, e destul de amănunțită și sistematică făcută ; Că nu e probabil că o nouă expertisă pentru o gestiune complicată, datând de 3-4 ani, trecutii, să poată găsi elemente de informațiuni mai clare și mai precise care să poată aduce mai multă lumină în cauză și ar fi numai o cauză de noi amânări și cheltueli în detrimentul tuturilor părților ;

Având în vedere că, așa fiind, și luând drept basă expertisa deja efectuată și observațiunile expertului asupra modului general de gestiune al lui Tomaidis, se constată că îndată după încetarea din viață a fostului coasociat, Bădulescu, și îndată ce diregerea exploatarei s'a făcut numai de către Tomaidis, cheltuelile imediat au crescut în proporții exagerate, iar veniturile, tot așa de repede, au început a scade, așa că pe un interval de 4 ani și trei luni beneficiul după condicii nu se mai înseamnă de cât în unicul an 1896, toți cei-lalți ani dau deficite și ca rezultat final al administrării lui Tomaidis rămâne un beneficiu net de neînsemnata sumă de două mii și vre-o șapte sute lei, pe când în anul 1894, când exploatarea se făcea sub

controlul coasociatului, profitul net întrecea douăzeci și șase mii lei ;

Având în vedere că pentru această de o dată schimbare în cursul afacerii, coincidând în mod frapant cu însăși moartea lui Bădulescu, adică cu dispariția orii cărei supravegheri, se dau explicări nesatisfăcătoare precum lăncezirea comerțului de făinuri sau diferențul vamal cu imperiul Otoman care însă nu s'a ivit de cât mai multe luni în urma încetării exploatarei ;

Că înlăturând asemenea justificări, nu se poate pune un rezultat așa păgubitor minorilor de cât pe seama relei credințe sau nepriceperii sau în orî-ce cas culpei și depășirii drepturilor și îndatoririlor lui Tomaidis ;

Având în vedere că atât după contract (art. 8) cât și după lege (art. 193 C. com.) tovărășia era de drept desființată prin moartea lui Bădulescu ;

Având în vedere că actul social autorisă în adevăr, pe coasociat se continue exploatarea, însă aceasta nu se poate înțelege după lege (art. 199 al. 2) după intenția părților manifestată prin sensul și ultimele cuvinte ale contractului, de cât drept o administrare restrânsă de lichidare și pe un timp relativ mărginit, orî-ce altă interpretare ar fi un non sens față cu declarația categorică de la art. 8 că societatea se desface de drept ;

Având în vedere că Tomaidis departe de ași menține administrarea și exploatarea acelei mori în sensul acesta limitat, din potrivă, cel puțin după registrele sale au augmentat cheltuelile de o dată de la vre o nouă mii nouă sute lei, la trei zeci și una mii lei, a înființat brutării noi în Călărași și Buzău, și a exploatat ast-fel depășind dreptul și mandatul său, timp de patru ani și trei luni în contra voinței tutoarei, reprezentanta minorilor coasociați și cu toată punerea în întârziere prin chemarea sa în judecată înaintea tribunalului Vlașca încă de la Decembrie 1897 ;

Având în vedere că Tomaidis pretinde că ar fi fost aprobată administrarea sa, de către tutoare prin împrejurarea că a primit ca bune niște bilanțuri pe doi ani, că a dat chitanțe de primire de sume și că a numit prin o scrisoare din Iulie 1895 pe un d-n Degeman să cotoleze exploatarea ;

Având în vedere că unul din bilanțuri și una din chitanțe sunt referitoare la anul 1894, când societatea nu era încă în lichidare și asupra căruia nu exista litigiu ; că bilanțul anului 1895 poartă în adevăr o aprobare însă cu expresa rezervă de a putea fi verificat din nou, iar chitanța de cinci mii lei coprinde că se primesc sau în comptul sumelor ce s'ar datori sau ca împrumut ; în fine faptul trimeterii unei persoane care să încerce să cotoleze o administrare așa costisitoare arată mai mult neîncrederea și nu se poate interpreta, cum vrea partea adversă, în sensul unei aprobări a gestiunii sale, acel Degeman n'a dat nici o recunoaștere sau descărcare formală, și nici avea prin scrisoare vr'un mandat atât de întins ;

Având în vedere că o aprobare din partea tutoarei, ar fi însemnat, contrar contractului și legii, o consimțire la continuarea comerțului pe o scară mai întinsă cu mai multe cheltueli și riscuri, însă o asemenea convenție nu s'ar putea deduce prin interpretări și supoziții ar trebui să presinte declarări neîndo-

ioase și chiar acte formale, de oare-ce ar fi vorba de un comerț privitor la minori;

Având în vedere că Tomaidis mai vrea să deducă o justificare și din faptul că încetarea operațiunilor ar fi fost subordonată chiar de partea adversă eșirei din indivisiune;

Având în vedere însă că discuțiunea ce vrea să facă între eșire din indivisiune și lichidare nu'și poate avea locul și nu se poate concepe o împărțire de avere socială fără prealabila lichidare și prin urmare nici această împrejurare nu putea indritui pe numitul să administreze alt-fel de cât în sensul art. 8 adică al unei grabnice lichidări;

Că dar asociatul Tomaidis depășind cu totul limitele mandatului, e în culpă, și fiind în culpă îl privește numai pe el măsurile și toate cheltuelile excesive făcute cu o administrare care numai la lichidare nu tindea;

Că, prin urmare, cheltuelile fabricii pe anii 1895, 1896, 1897 așa de exagerate în comparație cu anul 1894 când trăia încă Bădulescu, și neexplicabile de cât prin extensiunea nepermisă afacerilor, trebuiesc reduse la o cifră mai normală pe care Curtea o apreciază de la 31 și 30 mii lei, la maximum douăzeci și cinci mii lei; că debursările pentru funcționarea brutărilor din Călărași și Buzău, cată să rămână cu totul pe seama și comptul personal al lui Tomaidis, de oare ce nu intră în cadrul unor cheltueli de lichidare, iar paguba cauzată la brutării prin falimentul lui Conduris, prepusul lui Tomaidis, fiind o culpă mai mult a lui Tomaidis prin ușurința și neprevăderea cu care a ales persoana și mai puțin nu poate încărcă partea minorilor;

Că făcând aceste scăderi și reduceri decurgând din rea administrare și depășirea mandatului său clauselor contractului social, cele-lalte cifre de la cheltueli și venituri în lipsă de alte elemente sau date sigure cată a se menține așa cum figurează în registre și cum din registre s'au transpus în tabloul general cuprins în lucrarea expertului;

Că refăcându-se compturile pe baza acestor date și scăderi, se găsește pe anul 1895 un beneficiu net de 43224 lei; pe anul 1896 de 23203 lei; pe anul 1897 de 17360 lei; pe anul 1898 de 15752 lei și numai pe cele trei luni ale ultimului an 1899 un deficit de 19795 lei;

Având în vedere că în urma acestor adunări și scăderi, rămâne ca beneficiu net pe totalul timp al exploatarei lui Tomaidis, după încetarea din viață a tovarășului său, suma de șapte zeci și nouă mii șapte sute patru zeci și patru lei;

Având în vedere că din această sumă, conform contractului se cuvine pentru partea minorilor 40 la sută, ceia ce dă cifra de trei-zeci și una de mii opt sute nouă zeci și șapte lei, primită de tutoare cu chitanța sus menționată, așa că li s'ar mai conveni minorilor, suma de două zeci și șase mii opt sute nouă zeci și șapte lei sumă de care rămâne responsabil Tomaidis;

Având în vedere că la această valoare cată a se calcula dobânda comercială de 6%, datoria provenind dintr'o asociație a unei exploatare industriale;

Având în vedere însă că suma nedevenind certă și lichidă de cât în urma unei expertise și judecată, nu e loc a se aplica art. 43 Cod com. și procentul nu poate curge de cât de la data când s'a formulat petițiunea de suma de bani prin cererea reconvențională, iar relativ la cele-lalte capete de cereri enunțate în acțiunea reconvențională, precum suma de 50000 lei, capitalul la care ar fi avut drept Bădulescu, la 31 Maiu 1894, când s'a format noua asociație, suma de 25000 lei, beneficiul părții de asociat pe anul 1894; dreptul de a se despăgubi cu preferință din avutul social;

Având în vedere că aceste puncte nu au fost dezvoltate și sprijinite pe probe, nici oral la desbateri, nici prin concludii scrise;

Având în vedere că de la sine și de la lege decurge că datoriile sociale cată a se plăti din fondul tovarășiei înaintea datoriilor personale; că în cât privește suma de 50000 lei capital și beneficiul de 25000 lei, ambele decurgând din socotelile anului 1894;

Având în vedere că după registre și după lucrarea expertului comptul celui an 1894 se vede definitiv încheiat cu un beneficiu total de 26386 lei din care ultima parte ce se cuvine asociatului Bădulescu în cifra de 10172 lei a fost încasată de d-na Bădulescu cu una din chitanțele sus menționate;

Că dar aceste capete de cerere menționate în trecut nu sunt întemeiate, iar dacă tutoarea ar avea vre o pretențiune, deosebită asupra însăși fondului său mizei sociale acestea se vor putea elucida cu ocaziunea împărțirii celui fond;

Având în fine în vedere că apelul tutoarei Bădulescu găsindu-se în mare parte justificat, drept e conform art. 146 Pr. civ. să i se fie în seamă cheltuelile făcute și probate;

Că printre aceste spese sunt justificate prin însăși actele din dosar taxele de apel în sumă de 120 lei și un onorar de avocat după apreciere de oare-ce apelanta s'a înfățișat și pledat prin procurator.

Pentru aceste motive, Curtea, admite apelul, etc.
(ss) I. Cerchez, Al. D. Dobriceanu, N. Budișteanu.

BIBLIOGRAFIE

În editura tipografiei «Gutenberg» Ioseph Göbl, str. Doamnei 20, a apărut vol. II din

SCRIERI JURIDICE

DE

Alexandru Degré

coprinzând materii de procedură civilă, drept penal și procedură penală, și fiscale

— Prețul vol. 8 lei.—Pentru abonații Dreptului 6 lei—

În Tipografia Thoma Basilescu, Str. Casărmei 89

A apărut:

Inviolabilitatea Secretului Corespondențelor

In dreptul public și în dreptul criminal

DE

Constantin D. Rădescu

Ampliat Telegrafo-Postal, Licențiat în Științele Administrative